

## WERKBLAD CARLA VEFFER

**Zoek aanvullende informatie op internet:**

[www.joodsmonument.nl](http://www.joodsmonument.nl) en [www.joodsekindereninkampvught.nl](http://www.joodsekindereninkampvught.nl)

### **Bron 1. foto Carla met neefje en tante**

Gebruik [www.joodsmonument.nl](http://www.joodsmonument.nl) voor achtergrondinformatie.

Deze foto is genomen in 1940. Hoe oud is Carla op deze foto?

**Carla Veffers is geboren op 23 april 1928. Op deze foto is ze dus 11 of 12.**

In februari 1943 wordt het gezin Veffers in kamp Vught opgesloten. Wie zijn de leden van het gezin en hoe oud zijn ze op dat moment?

**Zus Lotty (anoniem op Joodsmonument.nl), 21 jaar**

**Carla, 14**

### **Bron 2. foto Carla (12 jaar)**

Deze foto van Carla heeft zus Lotty altijd bij zich gedragen tijdens de oorlog. Lotty wordt vanuit kamp Vught naar Auschwitz en een aantal andere concentratiekampen gedeporteerd. Als een van de weinigen overleeft ze dit alles. Beschrijf wat jij denkt dat deze foto voor Lotty heeft betekend. Kijk ook naar de toestand van de foto.

**Het moet een houvast zijn geweest, maar ook iets heel pijnlijks. De foto is verkreukeld, je kunt duidelijk zien dat zus Lotty hem altijd heeft megedragen.**

### **Bron 3. foto kleindochter met viool**

*NB: Het meisje op de foto is de kleindochter van zus Lotty.*

Er zijn nauwelijks bezittingen bewaard gebleven van Lotty, haar ouders en haar zusje Carla.

Hoe kan dat? Wat betekent het begrip 'pulsen' in dit verband?

**De bezittingen van gedeporteerde Joden zijn veelal in opdracht van de Duitsers geroofd. Persoonlijke items zijn vermoedelijk weggegooid, omdat ze geen waarde voor een ander bezitten. De waardevolle spullen werden wel meegenomen. Pulsen is afgeleid van verhuisbedrijf A.Puls, dat in Amsterdam de huizen van gedeporteerde Joden leeghaalden. De goederen waren officieel voor Duitse bevolking bestemd, maar in de praktijk verdween veel in Nederlandse handen. Maar van sommige Joodse Nederlanders zijn juist bezittingen bewaard gebleven, doordat burens ervoor zorgen.**

Het dagboek en de foto's van Carla zijn er niet meer. Wat zou de betekenis zijn geweest, als ze wel bewaard waren gebleven, en voor wie? Ken je hier voorbeelden van?

De betekenis zou heel groot zijn voor zus Lotty. Die zou veel meer foto's van haar gezin terug hebben, en bovendien een heel persoonlijk document van haar zusje koesteren. Het zou bovendien voor het algemene publiek een interessant dagboek kunnen zijn (vgl. Anne Frank, meisje van dezelfde leeftijd)

#### **Bron 4. foto's ouders**

Bekijk de foto's. Gebruik opnieuw [www.joodsmonument.nl](http://www.joodsmonument.nl). Wat kun je afleiden over de buurt waar het gezin Veffer woont?

De Tugelaweg in Amsterdam-Oost kende veel Joodse bewoners. (dat blijkt uit als je doorklikt op het adres, dan zie je de burens).

#### **Bron 5. foto razzia**

Lees de tekst van zus Lotty over Carla. Hoe hebben de ouders van Lotty en Carla het gevaar van de Jodenvervolging ingeschat? Leg uit.

Enigszins juist ingeschat, in de zin van dat Carla op een onderduikadres zat. Anderzijds waren zijzelf niet ondergedoken. Ook het feit dat Carla naar huis mocht komen, duidt er op dat ze het gevaar toch hebben onderschat.

Op deze foto uit 1943 zie je andere Joden die uit huis zijn gehaald. Beschrijf wat je in beeld ziet. Hoe kun je zien dat het niet een gewone reisgroep is?

Aan de Jodensterren zie je dat het geen gewone groep is. Ze hebben bagage en staan zo te zien te wachten tot ze ergens worden heengebracht.

Wat lijkt de stemming te zijn? Welke conclusies trek je hieruit ten aanzien van de verwachtingen die ze lijken te hebben?

Er is geen doodsangst of paniek aan de foto af te lezen. Waarschijnlijk verwachten de mensen op de foto ergens heen te gaan waar ze langere tijd zullen blijven. Het is mogelijk dat ze zich hebben voorbereid op een reis naar een 'werkkamp', zoals de officiële mededelingen luiden.

#### **Bron 6. foto kamp Vught**

Februari 1943 komt het gezin Veffer aan in kamp Vught. Carla ziet de wachttorens en het prikkeldraad. In Vught is het leven ellendig en hard. Carla wordt gescheiden van haar ouders en zus. Ze moet naar een meisjesbarak. Ze slaapt in een zaal vol rijen bedden, driehoog. Er is te weinig eten en veel kinderen worden ziek.

Hoeveel maanden zal Carla in kamp Vught verblijven?

Tot aan 6/7 juni 1943, dus vier maanden

Geef drie oorzaken voor het feit dat zoveel kinderen in het kamp ziek worden.

- er is te weinig eten
- het water is vervuild
- er zitten teveel mensen bijeen gepropt waardoor ziekten eerder uitbreken en het besmettingsgevaar hoog is
- kinderen voelen zich eenzaam en bang en zijn daardoor eerder vatbaar voor ziekte
- de hygiëne is slecht
- er is te weinig medische verzorging

Op de foto zie je een wachttorens van kamp Vught. Het is een replica, in de jaren '90 gemaakt door Nationaal Monument Kamp Vught. Ook de prikkeldraadomheining is 'nagemaakt'. Noem een argument voor en tegen museale replica's.

Pro: replica's benaderen het origineel heel dicht. Wanneer er weinig historisch materiaal over is gebleven, zoals in Vught, is het een interessante en wellicht noodzakelijke manier om de geschiedenis tot leven te wekken.

Contra: als er teveel gebruik wordt gemaakt van replica's, gaat de historische betrouwbaarheid ten onder. Ook kan dit holocaustontkenning in de hand werken.

### Bron 7. plattegrond

Combineer deze bron met de vorige. Bekijk de plattegrond goed. Wat klopt er niet aan bron 6?

De barak staat niet dwars op het prikkeldraad. Hieraan kun je zien dat het een replica is.

Waarom is het SS-deel apart?

Omdat de SS'ers een rustige verblijfplek wilden, op enige afstand van de gevangenen.

Op circa 15.000 gevangenen zijn slechts 350 bewakers. Wat zegt over de organisatiestructuur?

Dat er veel werd gewerkt met hiërarchie, en dat kapo's (gevangenen met ordebevoegdheid) hierin een grote rol spelen. Het zegt ook iets over het functioneren van de angst- en afschrikkingsfactor.

Wat zou je niet verwachten in een concentratiekamp? Wat vind je raar?

Persoonlijke invulling

### Bron 8. foto transport

Op 6 en 7 juni 1943 vindt het Kindertransport plaats. Alle kinderen van 0 tot 16 moeten weg, met een of beide ouders. In twee treinen, op twee dagen, worden ze eerst naar kamp Westerbork gebracht.

Wat gebeurt er met Carla? En met zus Lotty?

Carla moet mee omdat ze onder de 16 is. Lotty is ouder en hoeft niet mee.

Wat doen hun ouders? Welke beslissing maken ze voor Lotty?

De kinderen moeten begeleid worden door een ouder. Moeder gaat mee. Vader zou eerst achterblijven. Dan wil Lotty ook mee. Maar haar ouders besluiten dat vader en moeder meegaan, en dat Lotty in Vught blijft. Haar moeder zegt tegen haar: "Dan is er in ieder geval iemand als wij weer terugkomen."

Is de term 'Kindertransport' helemaal juist?

Nee, want er gaan ook ouders mee. In totaal bedraagt het transport circa 3000 mensen, waarvan zo'n 1700 ouders en 1300 kinderen.

### Bron 9. kaart

De treinen, met aan boord in totaal 1296 kinderen (en moeders en vaders), gaan vanuit Vught eerst naar Westerbork. Hier blijven een aantal kinderen om verschillende redenen achter.

Daarna rijdt het transport in drie dagen naar Sobibor, in Polen. Het is een groep van ongeveer 3000 kinderen en ouders. In Sobibor wordt iedereen vermoord.

Bekijk het kaartje en kijk op Google Maps. Wat is de afstand tussen Westerbork en Sobibor? In de huidige situatie ligt Sobibor nog steeds in Polen, maar ligt het nu vlakbij twee andere landen:

Wit-Rusland en Oekraïne

Bekijk de ligging van de vernietigingskampen. Verklaar de keuze voor deze locaties.

De vernietigingskampen zijn in Polen geplaatst, relatief ver weg van de bewoonde wereld in dunbevolkt gebied, en niet in Duitsland zelf. Zo kon de vernietiging geheim worden gehouden.

Het donkergrijze gebied is Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hoe verhoudt het Duitsland van nu zich tot het Duitsland van toen?

Kleiner: zonder bv. Oostenrijk, delen van Polen, de Elzas. Andere grenzen na WOII, herindeling door de geallieerden ('straf'). USSR wil sterke buffer in de vorm van Polen.

### Bron 10. namen Kindermonument

In het voormalig kamp Vught staat nu een monument voor het kindertransport. Hier staan de namen van de kinderen die in Sobibor zijn vermoord. Dat zijn er 1269.

Zoek 'Machiel Prins' op. Hoe oud was hij toen hij werd gedeporteerd?

6 dagen

Machiel heeft een bijzonder verhaal. Zoek het op internet en vat het hier samen.

Machiel Prins was het enige Joodse kind dat in kamp Vught werd geboren - drie maanden prematuur. Zes dagen later werd hij met zijn moeder met het kindertransport naar Westerbork vervoerd. Een getuige vertelde: "Het is een mooi gaaf jongetje. Hij weegt maar tweeënhalf pond. Zijn moeder heeft hem met behulp van andere vrouwen tijdens de reis warm kunnen houden door hem in truien en vesten te wikkelen."

In Westerbork nam kampcommandant Gemmeker direct maatregelen om Machiel in leven te houden. Hij liet speciaal een couveuse komen. De baby kreeg volgens de overlevering elke dag een paar druppeltjes cognac uit de voorraad van Gemmeker. Machiel sterkte aan. Toen hij vijfenhalf pond woog, ging hij uit de couveuse naar de wieg. Toen hij zes pond woog, werd hij op transport gesteld naar Auschwitz.

Bij het Kindermonument in Vught liggen vaak bloemen en teddyberen, ballen, autootjes en ander speelgoed. Ook liggen er soms stenen. Waarom juist stenen?

Stenen leggen bij monumenten of grafstenen is een Joodse traditie. Het is bedoeld om te tonen dat de gestorvene geëerd wordt en niet vergeten is. Stenen zijn onvergankelijk i.t.t. bloemen.